1996-08-15

Inledning av riksbankschef Urban Bäckström vid presskonferens den 15 augusti 1996

Räntekorridoren sänks med 0,5 procentenheter

- *Riksbanken har idag beslutat att sänka in- och utlåningsräntan med 0,5 procentenheter vardera. Inlåningsräntan sätts till 4,75 procent och utlåningsräntan till 6,25 procent. Beslutet träder i kraft den 21 augusti 1996.*

- *Den information om bland annat den svenska pris- och konjunkturutvecklingen som publicerats under sommaren är i linje med det huvudscenario som presenterades i Riksbankens inflationsrapport i juni.*

- *Under 1996 har reporäntan sänkts förhållandevis snabbt. Takten i Riksbankens sänkningar har på senare tid avtagit något. Det är väsentligt att förutsättningarna för penningpolitiken framöver noga analyseras i ljuset av inkommande information. Även fortsättningsvis kan det finnas ett visst utrymme för lättnader i penningpolitiken.*

Ökad stabilitet ger bättre förutsättningar för varaktig tillväxt

Låg inflation är ett medel att skapa förutsättningar för tillväxt och sysselsättning. Alla längre perioder av hög och stabil tillväxt och sysselsättning i Sverige har präglats av låg inflation. Ett entydigt inflationsmål är ett medel för att stabilisera förväntningarna om den ekonomiska politiken. Om centralbanken agerar med styrräntan så att målet uppnås ökar trovärdigheten successivt för låginflationspolitiken.

Penningpolitikens paradox är att ju mer trovärdig den ekonomiska politiken är att uppnå och vidmakthålla låg inflation desto större blir möjligheterna att i det korta perspektivet också väga in tillväxtaspekter. Det omvända gäller också. Ju mer vikt en centralbank är känd för att lägga vid kortsiktig tillväxtstimulans, desto mindre är möjligheterna att verka för hög och stabil sysselsättning. Inflationsförväntningarna riskerar att öka, vilket kan leda till stigande räntor, fallande valuta samt till pris- och lönestegringar. Försök att öka efterfrågan då inflationsförväntningarna är höga leder snarast till ökad inflation och inte till tillväxt.

Fördelarna med att hålla inflationen under kontroll har blivit särskilt tydliga under det senaste halvåret. I samband med internationella avmattningsfaser under 1970- och 80-talen har ofta svensk ekonomi befunnit sig i situationer med hög och stigande inflation. Det tenderade då att förstärka nedgångarna i konjunkturen.

Den låga inflationen har nu givit ett bättre utgångsläge. Riksbanken har under våren kunnat sänka reporäntan i en relativt snabb takt. Även om exakta jämförelser alltid är svåra att göra över långa perioder kan man säga att Riksbankens styrräntor har kommit ner till 1950- och 60-tals nivåer.

Under de senaste åren har betydelsefulla resultat åstadkommits för att länka in svensk ekonomi på en bana med en längre period av varaktigt hög tillväxt och sysselsättning samtidigt som inflationen hålls låg. Det har också skett en omvärdering av svensk ekonomisk politik och ekonomi på de finansiella marknaderna. Den makroekonomiska stabiliteten har ökat och förutsättningarna för en varaktig tillväxt och sysselsättning således förbättrats. Det innebär inte att anpassningen är avslutad, men svensk ekonomi har kommit en bra bit på väg.

- Sverige är inne på fjärde året av ekonomisk tillväxt efter den djupa och allvarliga nedgången i början av 1990-talet. Sedan vändningen sommaren 1993 har tillväxten på årsbasis legat på ungefär 2,5 procent i genomsnitt. En jämförelse visar att det är ungefär samma takt som vid konjunkturuppgången under 1980-talets inledning. Preliminära siffror från Statistiska Centralbyrån tyder på att tillväxten fortsatt också under våren 1996 om än i en något svagare takt.

- Skillnaden mot 1980-talet och även mot 1970-talet är att inflationen har reducerats betydligt. Priserna förändras nu trendmässigt i en takt som svarar mot god europeisk nivå. Hushåll, företag, arbetsmarknadens parter och aktörer på de finansiella marknaderna börjar alltmer räkna med en varaktigt låg inflation.

- Underskottet i de offentliga finanserna minskar successivt och i snabbare takt än flertalet bedömare räknat med. Det finns också en betydande politisk enighet om målet om balans senast år 1998. Bytesbalansen uppvisar stora överskott.

Förutsättningarna för penningpolitiken

Inflationstakten (mätt med konsumentprisindex) uppgick till 0,6 procent i juli 1996. Förstärkningen av kronan under det senaste året och fallande boräntor har dämpat inflationstakten. Dessa effekter bedöms dock i huvudsak vara av övergående karaktär. Den inhemskt genererade inflationen, dvs den del av KPI som inte utgörs av importvaror och räntekostnader för egna hem, uppgick till 1,9 procent i juni och har varit stabil kring 2 procent under en längre tid. Trots detta har de senaste inflationssiffrorna varit något lägre än vad Riksbanken räknade med i den senaste inflationsrapporten.

I centrum för uppläggningen av penningpolitiken står bedömningar om den framtida inflationen. Huvudfaktorer i en sådan analys är:

- Inflationsförväntningarna
- Kronans utveckling
- Efterfrågeläget och utbudsfaktorer

Inflationsförväntningarna har utvecklats gynnsamt. De har fortsatt att minska under de senaste månaderna och ligger kring inflationsmålet och för vissa grupper rentav under målet.

Kronan har fortsatt att förstärkas under sommaren, men rekylerade tillbaka något i början av augusti. För den framtida inflationsbedömningen - och således för penningpolitikens uppläggning - är det mer bestående tendenser som har betydelse. Med tanke på den förbättrade stabiliteten i svensk ekonomi är det rimligt att utgå från att kronkursen fortsätter att anpassas till sin jämviktsnivå.

Efterfrågeläget i svensk ekonomi har under vintern och våren präglats av en svagare internationell konjunktur i Europa och en inhemsk lageranpassning nedåt.

Den internationella konjunkturbilden är splittrad. I USA, Storbritannien och Norge är aktivitetsnivån stark. Ekonomin i Japan förbättras stadigt. Däremot har utvecklingen varit svag i flera kontinentaleuropeiska länder även om vissa tecken nu finns på ett förbättrat konjunkturläge i t.ex. Tyskland. Det är rimligt att räkna med en återhämtning framöver, även om styrkan och tidpunkten för detta ännu är osäkert.

Tillväxten i svensk ekonomi under våren förefaller, enligt Statistiska Centralbyråns preliminära statistik, ha uppgått till 1,5 procent jämfört med första halvåret 1995. Både bruttoinvesteringar och nettoexporten bidrog till denna utveckling. Även den privata konsumtionen ökade i viss utsträckning.

Det är fortfarande för tidigt att dra några bestämda slutsatser om konjunkturförloppet i svensk ekonomi, även om en stabilisering och möjligen en viss återhämtning av ekonomin kan skönjas. Det kan i sin tur tala för att risken för ett scenario med en betydligt svagare efterfrågan än i det huvudalternativ, som diskuterades i inflationsrapporten i juni, har minskat.

En förbättrad internationell konjunktur, avtagande lageranpassning och en viss ökning av efterfrågan från hemmamarknaden talar för en återhämtning i svensk ekonomi. Det är dock inte sannolikt att ekonomin under 1997 når sitt fulla kapacitetsutnyttjande. Den starkare kronan och den lägre räntan har ökat förutsättningarna för ett jämnare ianspråktagande av ledig kapacitet.

Under hösten 1996 bedöms inflationen, mätt med KPI, kommer att stiga något till följd av att de tillfälliga effekterna bortfaller. Beslutade höjningar av indirekta skatter kan också väntas påverka prisutvecklingen. Förändringarna i de olika mått på den underliggande inflationen som Riksbanken arbetar med förväntas vara begränsade. Det kan inte uteslutas att de i förhållande till inflationsmålet höga löneökningarna kan ha en viss inverkan på inflationstakten, när det inhemska efterfrågeläget förbättras.

En *sammanvägd bedömning* av de faktorer som bestämmer inflationstakten tyder på att förutsättningarna är goda att inflationen under de närmaste två åren utvecklas i linje med inflationsmålet.

Under 1996 har reporäntan sänkts förhållandevis snabbt. Takten i Riksbankens sänkningar har på senare tid avtagit något.Det är väsentligt att förutsättningarna för penningpolitiken framöver noga analyseras i ljuset av inkommande information.Även fortsättningsvis kan det finnas ett visst utrymme för lättnader i penningpolitiken.